

nju učinka korištene su elektrofiziološke metode: elektromiografija i reovazografija i kliničke opservacije. Navodi se da su oba oblika masaže dali pozitivan učinak, ali ipak pojedine oblike masaže treba prilagoditi kliničkoj simptomatologiji i lokalizaciji artroze (Komranov A. Ju. i Belaja N. A., *Voprosi kurantologii, fizioterapii i lečebnoj fizičeskoj kulturi*, 2:17—20, 1985).

I. J.

Postmenopauzalna spinalna osteoporoza: Fleksione ili ekstenzione vježbe? — Više autora je već ispitivalo bolesnice sa postmenopauzalnom spinalnom osteoporozom, za koju se još ne zna efektivan medicinski tretman. Korelacija između sadržaja minerala u kostima i mišićne snage nije potvrđena u jednoj studiji, dok su autori druge studije pronašli jaku korelaciju između mišićne i koštane mase. Nadalje, ispitivanja su dokazala da produžena inaktivnost izaziva mišićnu atrofiju i gubitak koštane mase.

Autori ovog članka polaze od postavke da bi kineziterapija mogla imati važnu ulogu u tretmanu bolesnica sa osteoporozom, kako u preventivnom, tako i u terapeutskom smislu.

Autori su ispitivali četiri skupine bolesnica sa postmenopauzalnom spinalnom osteoporozom i simptomima križobolje. Prva skupina bolesnica E je bila podvrgnuta kineziterapijskom programu koji je sadržao ekstenzione vježbe. Druga skupina F je radila fleksione vježbe, treća skupina E i F je imala kombinaciju fleksionih i ekstenzionih vježbi, a četvrta skupina N uopće nije bila obuhvaćena kineziterapijom. Radiološko praćenje je vršeno od 1 do 6 godina i svaka daljnja kompresivna fraktura, kao i ostale promjene na kralješcima su registrirane. Dodatnih fraktura je bilo u grupi E 16%, u grupi F 89%, u grupi E i F 53% i u grupi N 67%. Prema navedenim rezultatima izgleda da su izometričke ekstenzione vježbe prihvatljivije za bolesnice sa postmenopauzalnom osteoporozom. Uočeno je, također, totalno povišenje tjelesnog kalcija u onih bolesnica koje su vježbale svoj program 3× tjedno. Autori ujedno preporučuju jačanje snage abdominalnih mišića kao osnovu za osiguranje dobre potpore kralješnici. (Sinaki, M. i Mikkelsen, B. A., *Arch. Phys. Med. Rehabil.* 65 (10) 593—596, 1984.)

Rozalija Špear

Klinički pokus manipulacije kralješnice: kritička ocjena i pregled literature (Clinical trials of spinal manipulation: a critical appraisal and review of the literature) — Literaturni podaci dovoljno ukazuju da manipulacija kralješnice pruža bolji učinak nego standardni oblici liječenja, npr. lumbalnog bolnog sindroma. Autor je proveo nasumce odabrani klinički pokus u cilju istraživanja efektivnosti manipulacije kralješnice i iznosi da je ona vrlo korisna napose alko se provodi pod određenim uvjetima, a učinak precizno ocjenjuje koristeći pri tome vrijedne parametre (Brunarski D. J., *J. Manipul. Physiol. Therap.*, 7:243—249, 1985).

I. J.